

Sygn. akt II Ca 142/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SO Agnieszka Terpiłowska

Protokolant: Alicja Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. M.**

przy udziale **J. M., L. M.; M. M. (1)**

o podział majątku wspólnego i dział spadku

na skutek apelacji uczestniczki postępowania L. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 29 października 2015r. sygn. akt (...)

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie:

- 1. w pkt. II w ten sposób, że ustaloną wartość nieruchomości kwotę 17.290 zł podwyższyć do kwoty 34.580 zł;**
- 2. w pkt. III w ten sposób, że ustaloną wartość udziału spadkodawcy M. M. (2) podwyższyć z kwoty 8.645 zł do kwoty 17.290 zł, a wysokość spłat na rzecz uczestników postępowania podwyższyć z kwot po 2.881,50 zł do kwot po 5.763,33 zł i sprostować imię uczestnika postępowania i wpisać w miejsce „M. M. (2)” „J. M.”;**
- 3. w pkt. VIII 6 w ten sposób, że określić udział w prawie własności nieruchomości na 1/2 części i obniżyć wartość udziału z kwoty 10.980 zł do kwoty 5.490 zł; w pkt VIII 16 w ten sposób że kwotę 600 zł obniżyć do kwoty 100 zł; i kwotę łącznej wartości obniżyć z kwoty 921.036 zł do kwoty 915.546 zł;**
- 4. w pkt. IX 1 w ten sposób, że uczestniczce postępowania L. M. przyznać na wyłączną własność ponadto prawo opisane w pkt VIII 6 postanowienia i kwotę łącznej wartości podwyższyć z kwoty 432.086 zł do kwoty 437,076 zł i w pkt. IX 3 w ten sposób że uczestniczce postępowania M. M. (1) przyznać na wyłączną własność prawa opisane w pkt VIII 2,7,8 postanowienia i kwotę łącznej wartości obniżyć z kwoty 209.700 zł do kwoty 198.720 zł;**
- 5. w pkt. XII i w ten sposób że zasądzoną tytułem dopłaty kwotę 27.762 zł obniżyć do kwoty 14.265,33 zł;**

6. w pkt. XIII w ten sposób, że zasądzoną tytułem dopłaty kwotę 97.312 zł obniżyć do kwoty 94.795,33 zł;

7. w pkt. XVII w ten sposób, że obniżyć kwoty kosztów sądowych L. M. z kwoty 12.908,04 zł do kwoty 12.086,80 zł i uczestnikom postępowania J. M. i M. M. (1) z kwot po 12.907,90 zł do kwot 12.086,80 zł.

I. oddalić apelację w pozostałej części;

II. oddalić wnioski uczestników postępowania o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni B. M. wniosła o dział spadku po M. M. (2) i podział majątku wspólnego.

Wnioskodawczyni wniosła o:

I. ustalenie, że w skład majątku wspólnego jej i M. M. (2) wchodzi nieruchomość rolna niezabudowana o powierzchni (...) ha, położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 33.120 zł.

II. ustalenie, że w skład majątku wspólnego M. M. (2) i jego drugiej żony, uczestniczki L. M. wchodzi następujące składniki:

1. ciągnik (...) z 1999 r. nr rej. (...) o wartości 70.000 zł,
 2. siewnik zbożowy z 1999 r. o wartości 7.000 zł,
 3. siewnik do nawozów z 1999 r. o wartości 7.000 zł,
 4. agregat uprawowo – podorywkowy z 1999 r. o wartości 6.000 zł,
 5. dwa silosy zbożowe z 1999 r. o wartości 14.000 zł,
- o łącznej wartości 104.000 zł.

I. ustalenie, że w skład spadku po M. M. (2), zmarłym 28 kwietnia 2006 r. w W. ostatnio stale tam zamieszkałym wchodzi:

1. udział w 1/2 w majątku wskazanym w pkt I o wartości 16.560 zł,
2. udział w 1/2 w majątku wskazanym w pkt II o wartości 52.000 zł,
3. udział w nieruchomości wynoszący (...) części działki siedliskowej o powierzchni (...) ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym, położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 63.000 zł,
4. udział wynoszący (...) część nieruchomości niezabudowanej o powierzchni (...) ha położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 22.365 zł,
5. udział, wynoszący 1/2 w nieruchomości niezabudowanej o powierzchni 0, 01 ha położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 1.500 zł,

6. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 285.480 zł,
7. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w K., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 90.350 zł,
8. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 115.740 zł,
9. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 147.670 zł,
10. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 10.240 zł,
11. nieruchomość niezabudowana o powierzchni (...) ha położona w W., opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) o wartości 42.000 zł,
12. ciągnik (...) z 1983 r. o nr rej. (...) o wartości 14.000 zł,
13. ciągnik (...)z 1986 r. o nr rej. (...) o wartości 12.000 zł,
14. kombajn zbożowy (...)z 1987 r. o wartości 40.000 zł,
15. przyczepa (...)z 1974 r. o nr rej. (...) o wartości 3.500 zł,
16. przyczepa (...)z 1977 r. o nr rej. (...) o wartości 5.000 zł,
17. opryskiwacz ciągany o poj. (...) l z 1995 r. o wartości 8.000 zł,
18. samochód marki (...) z 1990 r. o nr rej. (...) o wartości 800 zł.

I. dokonanie działu spadku w sposób wskazany na rozprawie;

II. rozdzielenie między uczestnikami kosztów postępowania

III. zwolnienie wnioskodawczynie od kosztów sądowych.

Wnioskodawczynie wskazała, że spadkodawca M. M. (2) w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z L. M., z tego związku pozostawił małoletniego syna J. M.. Wcześniej spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim z wnioskodawczynią. Ze związku tego pochodzi uczestniczka M. M. (1). Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 29.08.1997r. w sprawie o sygn. akt (...) rozwiązał małżeństwo wnioskodawczynie ze spadkodawcą przez rozwód. Wnioskodawczynie nie przeprowadzała postępowania o podział majątku dorobkowego po orzeczeniu rozwodu, a w skład tego majątku wchodzi nieruchomość wymieniona w pkt I wniosku. Postanowieniem z dnia 24.10.2006r. w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w Świdnicy stwierdził, że spadek po zmarłym dnia 28.04.2006r. w W. M. M. (2) na podstawie ustawy nabyła żona L. M. oraz dzieci J. M. i M. M. (1) każde z nich po (...) z dobrodziejstwem inwentarza.

Wnioskodawczynie podała, że w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne zabudowane położone w W. i K. oraz ruchomości wymienione w pkt III wniosku. Masa spadkowa obciążona była w łącznej kwocie 187.767,30 zł, w tym 153.536, 60 zł na rzecz (...) w Ś. oraz 30.220, 70 zł na rzecz (...)w B.. Wnioskodawczynie podała, iż nie jest zorientowana co do aktualnej kwoty zadłużenia.

Uczestniczka postępowania L. M. w odpowiedzi na wniosek wniosła o:

I. zobowiązanie wnioskodawczyni co do wskazania proponowanego sposobu dokonania działu spadku i podziału majątku dorobkowego

II. określenie uczestniczce terminu do ustosunkowania się do propozycji wnioskodawczyni odnośnie podziału

III. zakwestionowała wskazane przez wnioskodawczynię wartości składników majątku stanowiące przedmiot podziału

W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania wskazała, iż podane przez wnioskodawczynię składniki majątku spadkowego wyczerpują prawie całość masy spadkowej jedynie w zakresie aktywów. Masa spadkowa posiada także pasywa (kredyty). Ponadto wartość wskazanych we wniosku nieruchomości w ocenie uczestniczki jest zawyżona. Natomiast wartość ruchomości nie jest wyższa niż jest zawyżona, zaś ruchomości mają wartość nie wyższą niż:

1. ciągnik (...) nr rej.(...) – 15.000 zł,
2. siewnik zbożowy z 1999 r. – 1.000 zł,
3. siewnik do nawozów z 1999r. – 1.000 zł,
4. agregat uprawowy z 1999r. – 1.500 zł,
5. dwa silosy z 1999r. – (...) zł,

(wartość odnoszą się do wartości udziałów w 1/2 części wchodzących w skład masy spadkowej);

6. ciągnik (...) – 7.000 zł,
7. ciągnik (...) – 7.000 zł,
8. kombajn (...) z 1987r. – 10.000 zł,
9. przyczepa (...) z 1974 r. – 1.000 zł,
10. przyczepa (...) z 1977 r. – 1.500 zł,
11. opryskiwacz z 1995r. – 300 zł,
12. samochód (...) – 100 zł.

Na rozprawie dnia 28 lipca 2008 r. (k. (...)) wnioskodawczyni wniosła, że chciałaby, aby z nieruchomości, wchodzącej w skład majątku dorobkowego jej i M. M. (2) wydzielić dla niej z nieruchomości rolnej o powierzchni (...) ha użytkowaną przez nią część o powierzchni (...) ary. Nieruchomość w tym zakresie nie została podzielona, jest to nieruchomość rolna i wnioskodawczyni ją uprawia

Kurator małoletniej uczestniczki M. M. (1) oświadczyła, że sposób podziału majątku wspólnego L. M. i M. M. (2) pozostawia do decyzji Sądu, jeśli zaś chodzi o dział spadku, to chciałaby, aby nieruchomości, opisane w księgach wieczystych Kw nr (...) i Kw (...) przypadły na wyłączną własność uczestniczki.

Uczestniczka L. M. sprzeciwiła się temu wnioskowi, gdyż obie nieruchomości są uprawiane przez uczestniczkę, są one największe powierzchniowo i najlepsze gatunkowo. Wniosła o dokonanie podziału spadku w ten sposób, że całe gospodarstwo miałyby zostać przyznane na wyłączną własność uczestniczki postępowania ze spłatą na rzecz pozostałych uczestników postępowania.

Kurator małoletniego uczestnika J. M. przychylił się do wniosku uczestniczki L. M..

Wnioskodawczyni i uczestnicy zgodnie wniesli, by nieruchomość, wchodząca w skład majątku wspólnego B. M. i M. M. (2) przypadła wnioskodawczyni ze splatą na rzecz spadkobierców.

W piśmie procesowym z dnia 4 sierpnia 2009 r. kurator uczestniczki M. M. (1) wskazała, że zgadza się z wyceną nieruchomości kwestionuje natomiast wycenę ruchomości wskazując, iż od śmierci spadkodawcy z całego sprzętu korzystała wyłącznie uczestniczka L. M.. Uczestniczka postępowania nie może zatem ponosić ujemnych konsekwencji w zakresie pomniejszenia wartości tego sprzętu z powodu jego zużycia. Ponadto od śmierci spadkodawcy uczestniczka postępowania uprawia wszystkie grunty należące do spadku, a małoletnia ma prawo do pożytków i przychodów, jakie pobrała L. M. od śmierci spadkodawcy.

W piśmie procesowym z dnia 5 października 2009 r. uczestniczka L. M. wniosła o ustalenie, że nieruchomość, opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) oraz ruchomości w postaci agregatu uprawowego, rozsiewacza do nawozów, siewnika zbożowego, ciągnika (...) stanowią współwłasność L. M. i spadkodawcy, a więc do spadku wchodzi tylko połowa ich wartości. Uczestniczka wniosła również o przyjęcie, że poczyniła nakłady ze swojego majątku na długi spadkowe spadkodawcy w łącznej kwocie 106.960, 34 zł i o zasądzenie od uczestników J. M. i M. M. (1) po 35.653, 45 zł wraz z odsetkami od dnia 5 października 2009 r. Uczestniczka wniosła także o przyjęcie, że po śmierci spadkodawcy poczyniła ze swojego majątku osobistego nakłady na spadkowe gospodarstwo rolne w postaci kosztów jego utrzymania w łącznej kwocie 18.069, 60 zł i o zasądzenie od uczestników J. M. i M. M. (1) po 6.023, 20 zł wraz z odsetkami od dnia 5 października 2009 r. tytułem zwrotu tych nakładów. Uczestniczka uzasadniła, że czyniła wydatki na gospodarstwo w postaci zakupów nawozów, opłacania pracowników, paliwa, środków upraw, napraw sprzętu, utrzymania domu, opłacała podatki od całej nieruchomości.

W piśmie procesowym z dnia 2 listopada 2009 r. uczestniczka M. M. (1) wskazała, że nieruchomość opisana w księdze wieczystej Kw nr (...) stanowiła wyłączną własność spadkodawcy, wniosła o przyznanie ruchomości, stanowiących wspólny majątek L. M. i spadkodawcy, a to agregatu uprawowego, rozsiewacza do nawozów, siewnika zbożowego, ciągnika (...) na własność L. M. ze splatą na swoją rzecz udziału spadkowego. Uczestniczka podniosła, że kredyt obrotowy i inwestycyjny zaciągnął spadkodawca wspólnie z L. M., a więc jest ona zobowiązana do splaty jego połowy, pozostała kwota należy do długów spadkowych. Uczestniczka uznała wobec tego splatę kredytu obrotowego w wysokości 5.833 zł (1/3 z jego połowy), podobnie odsetki od tego kredytu w wysokości 2.833 zł, uznała z tego kwotę 472 zł (1/3 jego połowy). Z kredytu inwestycyjnego zakupione zostały maszyny rolnicze, uczestniczkę obciąża splata 1/3 z połowy dokonanej splaty, czyli 9.931 zł (połowa z 59.587, 37 zł i z tego 1/3). Uczestniczka uznała łącznie kwotę 16.236 zł. Nie uznała zaś ona zapłaty z tytułu faktury, ponieważ zapłata nie wynika z tej faktury, przy czym połowa wartości to należność wyłącznie uczestniczki L. M.. Zapłaty innych kwot tytułem nakładów w wysokości 18.069, 60 zł uczestniczka nie wykazała.

W piśmie procesowym z dnia 18 lutego 2010 r. uczestniczka L. M. wskazała, że splacane kredyty były zaciągane na rozwój gospodarstwa, wchodzącego w skład spadku i może domagać się zwrotu nakładów poczynionych ze swojego majątku od spadkodawców (art. 45 kro). Uczestniczka podniosła także, że prowadzi gospodarstwo rolne i działki nr (...) są gruntami dla niej niezbędnymi, aby efektywnie kontynuować prowadzenie gospodarstwa. W kolejnym piśmie uczestniczka L. M. wniosła o przyjęcie, że poczyniła ze swojego majątku osobistego nakłady na długi spadkowe M. M. (2) w łącznej kwocie 115.207, 59 zł i zasądzenie od J. M. i M. M. (1) z tego tytułu kwot po 38.402, 53 zł wraz z odsetkami od 5 października 2009 r. Uczestniczka wniosła też o przyjęcie, że poczyniła po śmierci spadkodawcy ze swojego majątku osobistego nakłady na spadkowe gospodarstwo rolne w postaci kosztów utrzymania w łącznej kwocie 21.927, 60 zł i o zasądzenie do uczestników kwot po 7.309, 20 zł, w tym od kwot 6.023, 20 zł wraz z odsetkami od dnia 5 października 2009 r. oraz od kwot 1.286 zł wraz z odsetkami od dnia 1 kwietnia 2010 r. tytułem zwrotu tych nakładów. W piśmie procesowym z dnia 7 lipca 2010 r. uczestniczka L. M. wniosła o rozliczenie kolejnych nakładów z majątku osobistego na długi spadkowe M. M. (2) i nakłady na spadkowe gospodarstwo rolne.

W piśmie procesowym z dnia 26 marca 2012 r. wnioskodawczyni cofnęła wniosek o dokonanie zniesienia współwłasności majątkowej, którą posiadała ze spadkodawcą i złożyła wniosek o zniesienie współwłasności prawa własności nieruchomości, opisaney w księdze wieczystej Kw nr (...).

Uczestnicy nie sprzeciwili się cofnięciu wniosku.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Świdnicy

I. umorzył postępowanie o podział majątku wspólnego wnioskodawczyni B. M. i spadkodawcy M. M. (2);

II. ustalił, że wnioskodawczyni B. M. i spadkodawca M. M. (2) są współwłaścicielami w udziałach po 1/2 prawa własności nieruchomości, położonej w W., opisaney w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 17.290 zł;

III. dokonał zniesienia współwłasności prawa opisanego w punkcie II postanowienia i działu spadku wskazanego tam udziału M. M. (2) o wartości 8.645 zł w ten sposób, że prawo własności przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni ze splatą udziału spadkowego na rzecz uczestnika M. M. (2), uczestniczek L. M. i M. M. (1) w kwotach po 2.881,50 zł, płatnych w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności;

IV. ustalił, że w skład majątku wspólnego uczestniczki postępowania L. M. i spadkodawcy M. M. (2) wchodzi:

1. agregat uprawowo – podorywkowy o wartości 5.300 zł,
2. siewnik do nawozów o wartości 4.400 zł,
3. siewnik zbożowy o wartości 4.700 zł,
4. ciągnik(...) o nr rej. (...) o wartości 46.200 zł,

całość o łącznej wartości 60.600 zł;

I. ustalił, że uczestniczka L. M. i spadkodawca M. M. (2) poczynili nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty spadkodawcy w postaci dwóch silosów zbożowych, posadowionych na działce nr (...), opisaney w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o łącznej wartości 16.000 zł;

II. dokonał zniesienia współwłasności praw opisanych w punkcie IV postanowienia i działu spadku udziału spadkodawcy w ten sposób, że przyznał prawa tam opisane na wyłączną własność uczestniczki L. M. ze splatą na rzecz uczestników J. M. i M. M. (1) kwot po 10.100 zł, płatnych w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności;

III. nakazał uiścić uczestnikom M. M. (1) i J. M. na rzecz uczestniczki L. M. kwot po 2.667 zł tytułem zwrotu nakładów z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty spadkodawcy, płatnych w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności;

IV. ustalił, że w skład spadku po M. M. (2), zmarłym dnia 28 kwietnia 2006 r., którego spadkodawcami są uczestnicy L. M., J. M. i M. M. (1) w udziałach po 1/3 części:

1. prawo własności nieruchomości, położonej w W., zabudowanej, opisaney w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 5/16 części o wartości 40.430 zł,
2. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisaney w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 1/2 części o wartości 1.110 zł,

3. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 279.250 zł,
4. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 113.210 zł,
5. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 218.946 zł,
6. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 10.980 zł,
7. prawo własności nieruchomości, położonej w W., z rozpoczętą budową, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 81.030 zł,
8. prawo własności nieruchomości, położonej w K., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 116.580 zł,
9. dmuchawa do silosów o wartości 1.500 zł,
10. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 14.900 zł,
11. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 11.100 zł,
12. kombajn zbożowy marki (...) o wartości 17.600 zł,
13. przyczepa (...) o nr rej. (...) o wartości 1.300 zł,
14. przyczepa (...) o nr rej. (...) o wartości 1.700 zł,
15. opryskiwacz (...) 2018 o poj. 2000 l o wartości 10.800 zł,
16. kwota 600 zł tytułem wartości samochodu osobowego marki (...) o nr rej. (...),
całość o łącznej wartości 921.036 zł;

I. dokonał działu spadku, opisanego w punkcie VIII postanowienia w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność:

1. uczestniczce L. M. prawa opisane w punktach VIII 1, 4, 5, 9 – 16, o łącznej wartości 432.086 zł,
2. uczestnikowi J. M. prawo opisane w punkcie VIII 3 o wartości 279.250 zł,
3. uczestniczce M. M. (1) prawa opisane w punktach VIII 2, 6 – 8, o łącznej wartości 209.700 zł,

I. nakazał uczestniczce L. M. wydanie uczestnikowi J. M. prawa opisanego w punkcie VIII 3, w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

II. nakazał uczestniczce L. M. wydanie uczestniczce M. M. (1) praw opisanych w punktach VIII 2, 6 – 8 w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

III. zasądził od uczestniczki L. M. na rzecz uczestnika J. M. kwotę 27.762 zł tytułem dopłaty do jego udziału w majątku spadkowym, płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

IV. zasądził od uczestniczki L. M. na rzecz uczestniczki M. M. (1) kwotę 97.312 zł tytułem dopłaty do jej udziału w majątku spadkowym, płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

V. ustalił, że uczestniczka L. M. uzyskała dochód z prowadzonego gospodarstwa spadkowego w wysokości 61.706 zł;

VI. zasądził od uczestniczki L. M. na rzecz uczestniczki M. M. (1) kwotę 20.569 zł tytułem udziału w dochodach w gospodarstwie spadkowym, płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

VII. zasądził od uczestniczki L. M. na rzecz uczestnika J. M. kwotę 20.569 zł tytułem udziału w dochodach w gospodarstwie spadkowym, płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

VIII. nakazał uiścić uczestniczce L. M. kwotę 12.908,04 zł, a uczestnikom J. M. i M. M. (1) kwoty po 12.907,90 zł na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Świdnicy tytułem wynagrodzeń biegłych uiszczonych tymczasowo przez Skarb Państwa;

IX. nie obciążył uczestników dalszymi kosztami postępowania;

X. oddalił wnioski uczestników o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni B. M. zawarła dnia 10 października 1992 r. związek małżeński ze spadkodawcą M. M. (2). Dnia 4 marca 1994 r. małżonkowie wyłączyli wspólność ustawową małżeńską. Z tego związku urodziła się dnia (...) uczestniczka M. M. (1). Po rozwiązaniu pierwszego małżeństwa przez rozwód dnia 20 września 1997 r. spadkodawca zawarł związek małżeński z uczestniczką L. M.. Ze związku tego urodził się dnia (...) uczestnik J. M.. Małżeństwo to ustało w związku ze śmiercią spadkodawcy dnia 28 kwietnia 2006r.

Spadkodawca był właścicielem nieruchomości:

1. wraz z wnioskodawczynią B. M. w udziałach po 1/2 prawa własności nieruchomości, położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 17.290 zł,
2. prawa własności nieruchomości, położonej w W., zabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 5/16 części o wartości 40.430 zł,
3. prawa własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 1/2 części o wartości 1.110 zł,
4. prawa własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 279.250 zł,
5. prawa własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 113.210 zł,
6. prawa własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 218.946 zł,
7. prawa własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 10.980 zł,
8. prawa własności nieruchomości, położonej w W., z rozpoczętą budową, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 81.030 zł,

9. prawa własności nieruchomości, położonej w K., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 116.580 zł,

10. prawa własności nieruchomości w udziale $\frac{1}{4}$, położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy.

W skład majątku wspólnego uczestniczki postępowania L. M. i spadkodawcy M. M. (2) wchodzi:

1. agregat uprawowo – podorywkowy o wartości 5.300 zł,

2. siewnik do nawozów o wartości 4.400 zł,

3. siewnik zbożowy o wartości 4.700 zł,

4. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 46.200 zł,

całość o łącznej wartości 60.600 zł.

Na działce nr (...), opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy uczestniczka L. M. i spadkodawca wybudowali w czasie trwania związku małżeńskiego dwa silosy zbożowe, trwale związane z gruntem o wartości 16.000 zł.

Spadkodawca był właścicielem ruchomości, a to:

1. dmuchawy do silosów o wartości 1.500 zł,

2. ciągnika (...) o nr rej. (...) o wartości 14.900 zł,

3. ciągnika (...) o nr rej. (...) o wartości 11.100 zł,

4. kombajnu zbożowego marki (...) typ (...) o wartości 17.600 zł,

5. przyczepy (...) o nr rej. (...) o wartości 1.300 zł,

6. przyczepy (...) o nr rej. (...) o wartości 1.700 zł,

7. opryskiwacza (...) 2018 o poj. 2000 l o wartości 10.800 zł,

8. samochodu osobowego marki (...) o nr rej. (...) o wartości 600 zł.

Pojazd marki (...) został po śmierci spadkodawcy sprzedany i zezłomowany.

Spadkodawca zawarł dnia 14 lipca 1999 r. umowę o kredyt preferencyjny na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego z (...) w Ś. Oddział w M. na zakup ciągnika (...) siewnika zbożowego, rozsiewacza nawozów, budowy silosów zbożowych w ilości 2 sztuk, agregatu podorywkowego na okres od 14 lipca 1999 r. do 30 czerwca 2013 r. w kwocie 214.839 zł. Umowę podpisała także uczestniczka L. M., jako małżonka.

W dniu 1 grudnia 2006 r. zaciągnięty został przez spadkodawcę kredyt obrotowy w wysokości 35.000 zł został jednorazowo spłacony przez L. M. wraz z odsetkami w wysokości 2.833,11 zł.

Spadkodawca dokonał w przedsiębiorstwie handlowym (...) w D. zakupu w dniu 22 marca 2006 r. saletry i mocznika na kwotę 9.539, 86 zł z terminem płatności do 30 lipca 2006 r. Uczestniczka L. M. uiściła tę kwotę dnia 24 lipca 2006 r.

W okresie od śmierci spadkodawcy uczestniczka L. M. otrzymała dopłaty bezpośrednie w wysokości 26.253, 99 zł za rok 2006 r. 25.581, 01 zł za rok 2007, 26.012, 55 zł za rok 2008.

Uczestniczka L. M. spłaciła pozostały po śmierci spadkodawcy kredyt preferencyjny w kwocie 118.546, 60 zł zgodnie z harmonogramem wraz z należnymi odsetkami.

Uczestnicy dnia 7 stycznia 2015 r. dokonali nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy.

Gospodarstwo rolne, prowadzone przez uczestniczkę L. M. od momentu śmierci spadkodawcy generuje straty. Uczestniczka prowadzi ekstensywny system produkcji rolnej w postaci ubożego nawożenia, niepełnej ochrony roślin. Uczestniczka wszystkie nakłady związane z prowadzonym gospodarstwem rolnym oraz spłatę zadłużenia pokrywa ze środków, pochodzących z dochodów tego gospodarstwa rolnego.

W okresie od śmierci spadkodawcy do chwili obecnej uczestniczka L. M. uzyskała z prowadzonego gospodarstwa rolnego dochód rolniczy netto, stanowiący wartość produkcji pomniejszoną o koszty upraw, podatki i ubezpieczenia oraz wynagrodzenie za pracę rolnika i spłatę kredytów w wysokości 131.030 zł. Po odjęciu od dochodu strat kłęskowych upraw gospodarstwo uzyskało wynik 61.706 zł. Wnioskodawczyni nie wskazywała wszystkich dochodów, otrzymanych z prowadzonego gospodarstwa rolnego.

Gospodarstwo spadkowe można podzielić na trzy gospodarstwa, a to:

1. gospodarstwo, składające się z nieruchomości:

- położonej w W., zabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 5/16 części o wartości 40.430 zł,

- położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 113.210 zł,

- położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 218.946 zł,

2. gospodarstwo, składające się z nieruchomości:

- położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 279.250 zł,

3. gospodarstwo, składające się z nieruchomości:

- położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 1/2 części o wartości 1.110 zł,

- położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 10.980 zł,

- położonej w W., z rozpoczętą budową, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 81.030 zł,

- położonej w K., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 116.580 zł.

Wnioskodawczyni B. M. nie zajmuje się działalnością rolniczą, pracuje i otrzymuje dochód w wysokości 1.500 – 1.600 zł netto miesięcznie. Prowadzi ona gospodarstwo domowe wraz z siostrą i bratem, nie posiada oszczędności. Uczestniczka M. M. (1) studiuje i również nie prowadzi działalności rolniczej, otrzymuje rentę rodzinną w wysokości 407 zł miesięcznie, nie posiada majątku i oszczędności.

Uczestniczka L. M. prowadzi spadkowe gospodarstwo rolne od momentu śmierci spadkodawcy samodzielnie aż do chwili obecnej. Ani wnioskodawczyni, ani pozostali uczestnicy nie uczestniczyli w kosztach prowadzenia tego gospodarstwa rolnego, nie otrzymywali też z niego pożytków. Wnioskodawczyni prowadzi gospodarstwo w sposób prowadzony przez spadkodawcę, zgodnie z posiadaną wiedzą i środkami, pochodzącymi wyłącznie z dochodów z gospodarstwa.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż ustalił stan faktyczny w oparciu o dołączone do akt dokumenty, którym dał wiarę w całości, zeznania uczestników oraz opinie biegłych, w szczególności ostatnią opinię biegłego K. K. (1). Sąd dał wiarę opracowanemu przez niego wyliczeniu dochodu, który wnioskodawczyni powinna i mogła osiągnąć z prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego, a który to dochód nie został formalnie wykazany. Przejawiało się to na przykład w zatajeniu przez nią wszystkich punktów zbytu produktów, czy też braku dokumentów rachunkowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji wskazał, iż wnioski o podział majątku wspólnego uczestniczki L. M. i spadkodawcy, zniesienie współwłasności pomiędzy wnioskodawczynią, a spadkodawcą i dział spadku po M. M. (2) podlegały uwzględnieniu.

Stosownie do art. 31§1 krio z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Wspólność ta ustaje między innymi z chwilą uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, wtedy na mocy art. 46 kro w sprawach nieunormowanych do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku, a zgodnie z art. 1035 k.c., jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu.

Niniejsza sprawa dotyczy zniesienia współwłasności prawa własności nieruchomości pomiędzy wnioskodawczynią B. M., a zmarłym M. M. (2), dokonania podziału majątku wspólnego uczestniczki L. M. i spadkodawcy M. M. (2) oraz przeprowadzenia działu spadku po M. M. (2).

W pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji na mocy art. 355par. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 par. 2 k.p.c. umorzył postępowanie o podział majątku wspólnego wnioskodawczyni B. M. i spadkodawcy M. M. (2). Wnioskodawczyni cofnęła wniosek w tym zakresie wobec braku takiego majątku, a uczestnicy się temu nie sprzeciwili (art. 512 k.c.).

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż ustalił, że wnioskodawczyni B. M. i spadkodawca M. M. (2) są współwłaścicielami w udziałach po 1/2 prawa własności nieruchomości, położonej w W., opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 17.290 zł i dokonał zniesienia tej współwłasności i jednocześnie działu spadku udziału M. M. (2) o wartości 8.645 zł w ten sposób, że prawo własności przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni ze spłatą udziału spadkowego na rzecz uczestnika M. M. (2), uczestniczek L. M. i M. M. (1) w kwotach po 2.881, 50 zł. Rozstrzygnięcie to było zgodne z wnioskami uczestników. Sąd ustalił termin spłaty udziałów uczestników na 3 miesiące od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności, uznając, że termin ten z jednej strony pozwoli wnioskodawczyni zgromadzić odpowiednie środki, a z drugiej strony zaspokoi uzasadnione interesy uczestników.

W następnej kolejności Sąd pierwszej instancji ustalił skład majątku wspólnego uczestniczki postępowania L. M. i spadkodawcy M. M. (2), a to:

1. agregat uprawowo – podorywkowy o wartości 5.300 zł,
2. siewnik do nawozów o wartości 4.400 zł,
3. siewnik zbożowy o wartości 4.700 zł,

4. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 46.200 zł,

całość o łącznej wartości 60.600 zł.

Sąd ustalił także, że uczestniczka L. M. i spadkodawca M. M. (2) poczynili nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty spadkodawcy w postaci dwóch silosów zbożowych, posadowionych na działce nr (...), opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o łącznej wartości 16.000 zł. Budowle te są trwale związane z gruntem i należało je potraktować, jako nakłady na nieruchomości wspólnej.

Sąd pierwszej instancji dokonał zniesienia współwłasności wspólnych praw uczestniczki L. M. i działu spadku udziału spadkodawcy w ten sposób, że przyznał je na wyłączną własność uczestniczki L. M. ze spłatą na rzecz uczestników J. M. i M. M. (1) kwot po 10.100 zł. Sąd ustalił termin spłaty na 3 miesiące od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności, uznając ten termin za odpowiedni zarówno dla uczestniczki L. M. na zgromadzenie odpowiedniej kwoty pieniędzy, a jednocześnie zabezpieczający uzasadnione interesy pozostałych uczestników.

Sąd pierwszej instancji, przyznając poszczególne prawa na rzecz uczestniczki L. M. miał na uwadze, że to ona samodzielnie prowadzi spadkowe gospodarstwo rolne i korzysta ze wszystkich urządzeń, wchodzących w jego skład. Pozostali uczestnicy postępowania w chwili orzekania nie prowadzili działalności rolniczej, jedynie uczestnik M. M. (2) pomagał matce w prowadzeniu działalności rolniczej.

Sąd pierwszej instancji rozliczył także nakłady uczestniczki L. M. poczynione ze spadkodawcą w postaci silosów i nakazał uiszczyć uczestnikom M. M. (1) i J. M. na rzecz uczestniczki L. M. kwot po 2.667 zł tytułem zwrotu nakładów z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty spadkodawcy. Sąd ustalił termin płatności w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności, uznając, że termin ten zabezpieczy interesy wszystkich uczestników, co do zgromadzenia środków pieniężnych i ich otrzymania.

Sąd ustalił, że w skład spadku po M. M. (2) wchodzi:

1. prawo własności nieruchomości, położonej w W., zabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 5/16 części o wartości 40.430 zł,
2. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 1/2 części o wartości 1.110 zł,
3. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 279.250 zł,
4. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 113.210 zł,
5. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 218.946 zł,
6. prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 10.980 zł,
7. prawo własności nieruchomości, położonej w W., z rozpoczętą budową, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 81.030 zł,
8. prawo własności nieruchomości, położonej w K., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 116.580 zł,

9. dmuchawa do silosów o wartości 1.500 zł,
10. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 14.900 zł,
11. ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 11.100 zł,
12. kombajn zbożowy marki (...) o wartości 17.600 zł,
13. przyczepa (...) o nr rej. (...) o wartości 1.300 zł,
14. przyczepa (...) o nr rej. (...) o wartości 1.700 zł,
15. opryskiwacz (...) 2018 o poj. 2000 l o wartości 10.800 zł,
16. kwota 600 zł tytułem wartość samochodu osobowego marki (...) o nr rej. (...),
całość o łącznej wartości 921.036 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił wartość praw, wchodzących w skład majątku wspólnego i spadku w oparciu o wyliczenia biegłego, którym dał wiarę w całości.

Sąd dokonał działu spadku w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność:

1. uczestniczce L. M.:

- prawo własności nieruchomości, położonej w W., zabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 5/16 części o wartości 40.430 zł,
- prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 113.210 zł,
- prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 218.946 zł,
- dmuchawę do silosów o wartości 1.500 zł,
- ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 14.900 zł,
- ciągnik (...) o nr rej. (...) o wartości 11.100 zł,
- kombajn zbożowy marki (...) o wartości 17.600 zł,
- przyczepę (...) o nr rej. (...) o wartości 1.300 zł,
- przyczepę (...) o nr rej. (...) o wartości 1.700 zł,
- opryskiwacz (...) 2018 o poj. 2000 l o wartości 10.800 zł,
- kwotę 600 zł tytułem wartość samochodu osobowego marki (...) o nr rej. (...), całość o łącznej wartości 432.086 zł,

2. uczestnikowi J. M.:

- prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 279.250 zł,

3. uczestniczce M. M. (1):

- prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy w udziale 1/2 części o wartości 1.110 zł,
- prawo własności nieruchomości, położonej w W., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 10.980 zł,
- prawo własności nieruchomości, położonej w W., z rozpoczętą budową, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 81.030 zł,
- prawo własności nieruchomości, położonej w K., niezabudowanej, opisanej w księdze wieczystej Kw nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Świdnicy o wartości 116.580 zł,

całość o łącznej wartości 209.700 zł.

Sąd pierwszej instancji uznał, że ten sposób podziału jest zasadny i sprawiedliwy, biorąc pod uwagę, że to uczestniczka L. M. prowadziła i prowadzi całe spadkowe gospodarstwo, wyraziła też chęć dalszego prowadzenia działalności rolnej w oparciu spadkowe działki gruntu, wskazując jednocześnie działki dla niej najważniejsze do dalszego prowadzenia upraw. Ponadto mieszka ona wraz z małoletnim synem, uczestnikiem J. M. w budynku, posadowionym na działce siedliskowej ((...)). Uczestniczka M. M. (1) nie wiąże zaś swej przyszłości z prowadzeniem działalności rolnej, a więc najprawdopodobniej otrzymane grunty sprzeda lub wydzierżawi.

Wobec tego, że cały majątek spadkowy znajduje się w posiadaniu uczestniczki L. M., Sąd nakazał jej wydanie uczestnikowi J. M. i uczestniczce M. M. (1) przyznanych im na wyłączność praw, ustalając termin w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

Sąd zasądził też od uczestniczki L. M. uiszczenie na rzecz uczestnika J. M. kwotę 27.762 zł, a na rzecz uczestniczki M. M. (1) kwotę 97.312 zł tytułem dopłat do ich udziałów w majątku spadkowym, określając termin spłaty analogicznie, jak w stosunku do nakazu wydania tych praw na 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

Sąd ustalił, że uczestniczka L. M. uzyskała dochód z prowadzonego gospodarstwa spadkowego w wysokości 61.706 zł. Dochód, rozumiany, jako wartość przychodu, pomniejszona o dokonane nakłady, został ustalony w oparciu hipotetyczne założenia z uwagi na fakt, że uczestniczka nie ujawniła wszystkich dokumentów rozrachunkowych związanych ze skupem i sprzedażą uzyskanych plonów, wskazywała jedynie szacunkowe wartości sprzedaży wytworzonych produktów. Tymczasem, jak wynika z opinii biegłego K. K. (1), którą Sąd całkowicie podziela, wskazywane wartości są ewidentnie zaniżone, nawet przy przyjęciu prowadzonego przez uczestniczkę sposobu produkcji przy zastosowaniu niewielkiej ilości nawozów, czy środków ochrony roślin. Wyliczenie to w żadnym razie nie uwzględnia wyliczenia dochodu, który można byłoby uzyskać z gospodarstwa spadkowego przy zastosowaniu produkcji wyższej jakości, ponieważ uczestniczka prowadziła to gospodarstwo w dobrej wierze, przy użyciu posiadanej wiedzy i możliwości. Jednak nawet przy takim założeniu, wykazywane przez nią straty, wynikającego bezpośrednio z dokumentów rachunkowych nie są wiarygodne.

Skoro uczestniczka osiągnęła dochód w wysokości 61.706 zł, to powinna zapłacić uczestnikowi J. M. i uczestniczce M. M. (1) kwoty po 20.569 zł, czyli stanowiące 1/3 część tej wartości. Sąd ustalił termin płatności w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, uznając, że będzie on zabezpieczał prawa i obowiązki wszystkich uczestników.

Sąd pierwszej instancji nie rozliczał osobno nakładów poniesionych przez uczestniczkę, a związanych z prowadzonym spadkowym gospodarstwem rolnym w postaci zakupu niezbędnych środków do jego prowadzenia, ubezpieczenia, czy spłaty kredytów, ponieważ wszystkie te koszty ponoszone były ze środków wygenerowanych z dochodów gospodarstwa rolnego, tym samym pomniejszały jego wysokość i obciążały wszystkich współwłaścicieli.

W toku prowadzonego postępowania Skarb Państwa Sąd Rejonowy w Świdnicy ponosił tymczasowo koszty wynagrodzeń biegłych, które osiągnęły ostatecznie kwotę 38.723, 84 zł (k. 253, 303, 408, 618, 772, 980, 989, 1141, 1150, 1201, 1293). Poniesione koszty zostały rozłożone pomiędzy uczestników spadkodawców, z pominięciem wnioskodawczyni, ponieważ wiązały się z przeważającą mierze z rozstrzygnięciami związanymi ze spadkiem po M. M. (2).

Sąd nie obciążał uczestników dalszymi kosztami postępowania w postaci uzupełnienia opłaty od wniosków.

Apelację od postanowienia złożyła uczestniczka postępowania L. M., zaskarżając postanowienie w pkt II, III, IV, VI, VIII (pkt 1,6,9-16), IX-XVII i zaskarżonemu postanowieniu zarzucając:

I. błąd w zakresie określenia osoby uczestnika postępowania J. M. w pkt III orzeczenia poprzez oczywiście omyłkowe określenie go imieniem ojca M. i wnosząc w tym zakresie o sprostowanie tej oczywistej omyłki przez Sąd Rejonowy;

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, poprzez wadliwe uznanie, że:

1. wartość nieruchomości opisanej księgą wieczystą KW nr (...), określonej w ust II postanowienia wynosi łącznie 17.290 zł, zaś wchodząca w skład spadku 1/2 udziału w niej równa jest 8.645 zł, gdy w rzeczywistości wartość całej nieruchomości wynosi 34.580 zł, wartość 1/2 udziału spadkowego – 17.290 zł zaś spłaty dla spadkobierców od wnioskodawczyni winny wynieść po 5.763,33 zł (ust III).

2. nieruchomość opisana księgą wieczystą KW nr (...), określona w ust VIII pkt 6 postanowienia wchodzi w skład spadku w całości podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego wskazuje, iż w momencie nabycia stanowiła współwłasność spadkodawcy i uczestniczki ad. 2, a co za tym idzie jedynie 1/2 udziału winna podlegać działowi spadku o wartości 5.490 zł, co stanowi również oczywiste naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego – art. 684 k.p.c. w zw. z art. 618 § 1 k.p.c.

3. składnikiem spadku jest kwota 600 zł tytułem wartości złomowanego (...) nr rej. (...) (ust VIII pkt 16) podczas gdy auto to zostało złomowane za kwotę 100 zł i jedynie ta kwota wchodzi do majątku spadkowego;

4. uczestniczka uzyskała dochód ze spadkowego gospodarstwa rolnego w kwocie 61.706 zł gdy dowody przeprowadzone w sprawie potwierdzają pogląd przeciwny, a więc wersję uczestniczki ad.2 o braku tej dochodowości, zaś pozostałe strony nie dowiodły, by ich twierdzenia tej treści polegały na prawdzie (art. 6 k.c.)

5. kredyt w dniu 1 grudnia 2006r. został zaciągnięty przez spadkodawcę gdy w rzeczywistości uzyskała go apelująca po śmierci męża i spłaciła nim długi spadkowe,

I. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 k.p.c. poprzez zaniechanie ustalenia, że uczestniczka ad.2 dokonała spłaty kredytu w kwocie 35.000 zł z własnych środków, zaciągając na ten cel kredyt i nie uwzględnienie tej okoliczności przy rozliczeniu pomiędzy spadkobiercami;

II. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 623 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 214 § 2 k.c. poprzez odstąpienie od dokonania podziału w naturze co do ruchomości opisanych w ust IV i ust. VIII postanowienia i przyznanie ich wszystkim spadkobiercom, i to w sytuacji, gdy każdy ze spadkobierców uzyskała w podziale grunty rolne, w miejsce przyznania ruchomości jedynie uczestniczce ad. 2;

III. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie zbyt krótkiego terminu na zwrócenie przez uczestniczkę ad. 2 uczestnikom postępowania nieruchomości, podczas gdy w realiach zagospodarowania tych pól (poczynione zasiewy) jest termin 31 sierpnia 2016r. w dodatku zaniechanie poczynienia rozważań i uzasadnienia w tym zakresie w pisemnym uzasadnieniu postanowienia;

IV. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zarówno przyjęcie zbyt krótkiego terminu spłaty przez uczestniczkę postępowania ad. 2 uczestników postępowania, jak i zaniechanie rozłożenia tak znaczącego świadczenia, podczas gdy Sąd powinien rozłożyć spłatę każdorazowo na co najmniej 3 równe roczne raty, z pierwszą ratą płatną od 2016r. po żniwach (najwcześniej 31 sierpnia 2016r., co w realiach sprawy wydaje się uzasadnione, gdy w dodatku Sąd zaniechał poczynienia rozważań i uzasadnienia w tym zakresie w pisemnym uzasadnieniu postanowienia;

V. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie należytego uzasadnienia z jakich przyczyn Sąd oparł się na opinii biegłego K. K. i ustalił uzyskanie dochodu z gospodarstwa przez apelującą w hipotetycznej kwocie 61.706 z, z jakich powodów nie oparł się na opinii biegłego obliczającej rzeczywisty dochód/stratę apelującej w zakresie wyników finansowych gospodarstwa i poprzez bezrefleksyjne odmówienie wiarygodności apelującej bez najmniejszego uzasadnienia, i to mimo zasady wynikającej z art. 6 k.c. i niemocy dowodowej ze strony pozostałych spadkobierców co do wykazania, że przedmiotowe stanowisko apelującej jest błędne i ukrywa ona dochody uzyskane tym tytułem.

Na tak określonych podstawach apelująca wniosła o:

I. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez:

1. podwyższenie opłaty z ust III do kwot po 5.763,33 zł;
2. zmianę postanowienia co do ustępu VIII pkt 6 i ustaleniu, że w skład masy spadkowej po M. M. (2) wchodzi udział co do 1/2 części w opisaney tam nieruchomości i przyznanie jej w całości M. M. (1) ze stosowną spłatą dla pozostałych spadkobierców;
3. dokonanie zmiany w zakresie podziału nieruchomości opisaney w KW nr (...) i ruchomości zgodnie z wytycznym kodeksowymi w tym zakresie (podział w naturze);
4. stosowne obniżenie dopłat uczestniczki postępowania ad.2 dla pozostałych spadkobierców do wyniku ewentualnych zmian w zakresie podziału nieruchomości opisaney w KW nr (...) i ruchomości;
5. uchylenie postanowień zawartych w ust. XIV, XV, XVI;
6. zmianę postanowienia z ust XVII poprzez obniżenie opłat obciążających uczestniczkę ad.2 i uczestnika postępowania J. M. do kwot po 10.000 zł a w pozostałym zakresie obciążenie tą różnicą wnioskodawczyni,
7. zasądzenie od uczestników postępowania ad.1 i ad.3 na rzecz uczestniczki ad. 2 kwot po 11.666,66 zł tytułem nakładów, które ta ostatnia poczyniła z majątku osobistego na majątek spadkowy – w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

I. zasądzenie od wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania M. M. (1) na rzecz uczestniczki postępowania kosztów postępowania za postępowanie apelacyjne, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja w części została uwzględniona.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo dokonał ustaleń faktycznych w sprawie i Sąd Okręgowy te ustalenia przyjmuje w całości za własne w zakresie objętym zaskarżeniem apelacją uczestniczki postępowania (art. 378 § 1 k.p.c.). Odmienna pozostawała ocena zgromadzonego materiału dowodowego co do sposobu rozliczenia i podziału, w zakresie niektórych (szczegółowo wymienionych poniżej) składników majątku i spłaty jednego z długów spadkowych.

Zmieniony został pkt. II zaskarżonego postanowienia. Sąd pierwszej instancji wskazywał w konsekwentnie w całym postanowieniu wartość udziału lub własności spadkodawcy (jeśli własność przysługiwała mu w całości). W tym przypadku sądząc po redakcji tego punktu Sąd pierwszej instancji miał na uwadze wartość nieruchomości czemu Sąd dał wyraz w pkt III dzieląc połowę wartość wskazanej w pkt. II. Jest to jednak błędne założenie, przy wycenie biegłego, wskazany udział należało podzielić stosownie do udziału w spadku a nie jego połowę. Apelacja dotycząca zmiany wysokości spłat pozostawała uzasadniona stąd podwyższenie spłat z kwot po 2.881,50 zł do kwot po 5.763,33 zł. Zmiana została dokonana również na rzecz uczestników postępowania, którzy apelacji nie wnieśli na podstawie art. 378 § 2 k.p.c.

Zmiana zaskarżonego postanowienia w pkt VIII 6 oparta została na przyjęciu iż opisana w tym pkt nieruchomość stanowiła współwłasność uczestniczki postępowania ad. 2 i spadkodawcy. Nieruchomość została nabyta w trakcie ich małżeństwa i nie zostało wykazane w toku postępowania, by nieruchomość ta należała do osobistego majątku spadkodawcy w oparciu o wyłączenia przewidziane treścią art. 33 krio Skutkiem powyższego założenia pozostaje, iż jedynie udział w powyższej nieruchomości mógł podlegać podziałowi. Nastąpiła zatem zmiana wartości tego składnika majątku podlegającego podziałowi z kwoty 10.980 zł do kwoty 5.490 zł. Mając na uwadze niewielką wartość tej nieruchomości i zakres jej podziału w tym postępowaniu, Sąd Okręgowy uznał, iż zasadnym pozostaje przyznanie udziału we współwłasności uczestniczce ad. 2. Stąd zmiana zaskarżonego postanowienia w pkt. IX 1 i IX 3.

Zasadny pozostawał również zarzut błędnej wyceny składnika majątku opisanego w pkt VIII 16 – samochodu. Należało uwzględnić wartość, za jaką samochód został złomowany. Wartość, jaką uzyskano w zamian za ten składnik majątku stanowi jego realną wartość. Nie było zatem potrzeby badania jego wartości rynkowej.

Oba składniki majątku miały wpływ na łączną wartość spadku i wysokość wartości przyznanych składników majątku uczestniczkom postępowania – stąd zmiany w wartości przyznanych uczestniczkom postępowania praw (pkt 4 postanowienia z dnia 14.04.2016r.).

Zasadny pozostawała zarzut apelacji odnoszący się do spłaty długów spadkowych przez spakrzącą. Wskazana kredyt na kwotę 35.000 zł rzeczywiście został uzyskany przez uczestniczkę postępowania L. M. po śmierci spadkodawcy i kwota ta powinna zostać zaliczona na poczet spłaty długów spadkowych. Została uwzględniona w rozliczeniu spłat pomniejszając kwoty jakie obowiązana jest spłacić uczestniczka postępowania pozostałym spadkobiercom. Uwzględniając ostateczną łączną wartość spadku 915.546 zł (ustaloną w pkt. VIII zmienionego postanowienia) obniżając tę wartość o spłatę długu – 35.000 zł, każdy ze spadkobierców powinien uzyskać udział o wartości 293.515,30 zł). Ostateczne wyrównanie udziałów stosownie do wartości przyznanych ostatecznie składników majątku znalazło odzwierciedlenie w pkt. XII i XIII zaskarżonego postanowienia, skorygowanego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd pierwszej instancji dokonując podziału zarówno nieruchomości jak i ruchomości dokonał podziału w naturze uwzględniając sposób dotychczasowego korzystania przez uczestników postępowania z nieruchomości, ich udział we współwłasności i interes społeczno – gospodarczy, jaki mają poszczególni współwłaściciele w stosunku do przedmiotowych nieruchomości (art. 623 k.p.c.). Przyjmując sposób dokonania podziału, należało uwzględnić również sytuację majątkową współwłaścicieli i konsekwencje dokonanego podziału w konieczności dokonania wyrównania wartości poprzez dopłaty na rzecz pozostałych współwłaścicieli. Co do zasady przyjęty sposób podziału przyjęty przez Sąd pierwszej instancji pozostaje uzasadniony. Zarzuty apelacji, iż doszło do naruszenia art. 623 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 214 § 1 k.c. poprzez odstąpienie od podziału w naturze, co do ruchomości i przyznanie ich jedynie uczestniczce postępowania L. M. jest niezasadny. Należało wziąć pod uwagę, iż uczestniczka postępowania L. M. jako jedyna z kręgu spadkobierców prowadzi gospodarstwo rolne. Okoliczność dalszego jego prowadzenia uczestniczka postępowania potwierdziła również w postępowaniu apelacyjnym. Nie należy również pominąć faktu, iż wszystkie ruchomości (maszyny rolnicze) były wykorzystywane wyłącznie przez uczestniczkę postępowania w związku z prowadzeniem przez nią spadkowego gospodarstwa rolnego. Stan, w jakim obecnie znajdują się te ruchomości jest efektem, korzystania z nich przez uczestniczkę postępowania na potrzeby prowadzonego gospodarstwa przez blisko 9 lat. Inny sposób dokonanego podziału tych maszyn i urządzeń, nie uwzględniałby dotychczasowego ich wykorzystania.

Wniosek z dnia 29 marca 2010r. uczestniczki postępowania w zakresie proponowanego sposobu podziału ruchomości nie został uwzględniony przez Sąd pierwszej instancji, co jednak nie prowadzi do zarzucanego apelacją naruszenia art. 214 § 2 k.c. Część nieruchomości została przyznana na własność uczestnikom postępowania, co nie zmienia oceny, iż jedynie nieruchomości przyznane uczestniczce postępowania L. M. mają służyć do prowadzenia w dalszym ciągu gospodarstwa rolnego osobiście przez uczestniczkę. Słusznie Sąd pierwszej instancji dokonał podziału poprzez przyznanie ruchomości uczestniczce postępowania.

Należy również podkreślić, iż sposób podziału nieruchomości rzutuje na wysokość dopłat pieniężnych (art. 623 k.p.c.). Przyjęty przez Sąd pierwszej instancji wariant podziału uwzględniający udział we współwłasności każdego ze współwłaścicieli, optymalizuje rozliczenia pomiędzy współwłaścicielami i nie obciąża dopłatami w sposób nadmierny.

Zarzut apelacji odnoszący się do przyjęcia wartości hipotetycznych dochodów jakie uzyskała skarżąca z gospodarstwa rolnego jest niezasadny. Uzasadnienie Sądu pierwszej instancji rzeczywiście, jak wskazuje apelacja, nie zawiera szczegółowego uzasadnienia z jakich powodów Sąd przyjął ustalenia poczynione przez biegłego w zakresie hipotetycznych a nie realnych dochodów za podstawę rozstrzygnięcia. Przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji postępowanie dowodowe i zasada pełnej apelacji (art. 382 k.p.c.) pozwalały Sądowi Okręgowemu na kontrolę instancyjną orzeczenia również w tym zakresie. Zasadnie Sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia hipotetyczne dochody jakie można było osiągnąć ze spadkowego gospodarstwa. Należy podkreślić, iż korzystanie z wyłączeniem innych współwłaścicieli z majątku wspólnego rodzi konieczność rozliczenia pożytków i przychodów z rzeczy wspólnej (art. 206 k.c. i art. 207 k.c.). Zlecona kolejna opinia biegłego, w której Sąd określił biegłemu obowiązek wyliczenia hipotetycznych dochodów, była efektem zasadnych zarzutów podniesionych przez uczestniczkę postępowania M. M. (1) (k: 992, k: 1065 akt). Należy przypomnieć jedynie, iż to Sąd w postępowaniu o dział spadku ustalał skład i wartość spadku (art. 683 k.p.c.). Rozstrzyga również o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami, m.in. w zakresie pobranych pożytków i innych przychodów. Wystarczające pozostawało kwestionowanie przez uczestniczkę postępowania wyników przeprowadzonej opinii biegłego. Uczestniczka M. M. (1) wskazała na potencjalnie istniejące a nie ewidencjonowane dochody i rozbieżności w zakresie dokumentowania przychodów przez uczestniczkę L. M. ponownie wyjaśniał biegły. Była to jedyna możliwość dowodzenia przez uczestniczkę M. M. (1), w sytuacji, kiedy nie dysponowała dokumentacją prowadzonego przez uczestniczkę L. M. gospodarstwa. W opinii z dnia 19 lutego 2014r. biegły K. K. wskazywał, iż wielkość deklarowanych przez uczestniczkę postępowania L. M. zebranych plonów nie znajduje uzasadnienia w dokumentach sprzedaży, co doprowadziło biegłego do uzasadnionego wniosku, iż część wyprodukowanych zbóż była sprzedawana na wolnym rynku lub też obrót tej produkcji odbywał się w inny sposób. Należy zaznaczyć, iż brak danych dotyczących sprzedaży dotyczy ok. 2/3 całej deklarowanej przez uczestniczkę produkcji. Uzupełniając opinię biegły w opinii z dnia 10.10.2014r. wskazał, dodatkowo, iż nie było podstaw do faktycznego rozliczenia paliwa w braku stosownej dokumentacji kosztów jego zakupu (a jedynie do jego szacowania). Koszty pracy pracowników najemnych również nie zostały udokumentowane. Nie zostały udokumentowane w sposób szczegółowy koszty pośrednie: koszty nabycia nawozów, środków ochrony roślin. Uwzględniając wielkość produkcji, w warunkach w jakich tę produkcję prowadziła uczestniczka postępowania, koszty pośrednie, bezpośrednie i inne biegły ustalił, iż wynik finansowy - dochód netto za badany okres (do 2014r.) wyniósł kwotę 119.411 zł. Przy uwzględnieniu nawet nienależycie udokumentowanych i jedynie szacowanych strat związanych z powodzią w latach 2006 i 2009 dochód ten wyniósł kwotę 82.043 zł. Kwota uzyskanych hipotetycznych dochodów została ponownie skorygowana przez biegłego w kolejnej opinii z dnia 6 maja 2015r. przy uwzględnieniu dochodów za kolejny rok prowadzenia gospodarstwa tj. 2014r. Wynik finansowy uwzględniający potencjalną wartość produkcji przy uwzględnieniu realnych i szacowanych kosztów jej prowadzenia biegły określił na kwotę 61.706 zł. Szczegółowe uzasadnienie zawarte w trzech opiniach uzupełniających pozwala na ocenę, iż założenie, iż należy oprzeć przychody z spadkowego gospodarstwa na hipotetycznych możliwościach w tym zakresie pozostaje uzasadnione. Sąd wskazuje jedynie, iż w hipotetycznych kosztach prowadzonego gospodarstwa zostały uwzględnione również wszelkie koszty pośrednie, a zatem również koszty pracy, ubezpieczenia rolniczego prowadzącej gospodarstwo rolne uczestniczki postępowania. Biegły uwzględnił wszystkie koszty, jakie należałoby ponieść w przypadku najemnych pracowników. Uczestniczka postępowania natomiast pozostawała współwłaścicielem spadkowego majątku. Ocena zatem przychodów ze spadku została dokonana przy założeniu hipotetycznej produkcji ale także hipotetycznych

kosztów uwzględniających wszystkie koszty prowadzonej przez uczestniczkę postępowania działalności w sposób korzystny dla uczestniczki postępowania. Z uwagi na zakres zaskarżenia należało przyjąć, iż ocena podstaw wyliczenia przychodów pozostaje prawidłowa.

Wskazany przez Sąd termin na wydanie nieruchomości – 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia powoduje, iż ze względu na toczące się postępowanie apelacyjne zaskarżone postanowienie uprawomocniło się dopiero z chwilą rozpoznania apelacji tj. w dniu 14 kwietnia 2016r. A zatem faktyczny termin wydania nieruchomości upływa po żniwach jak wskazywała skarżąca.

Sposób wyrównania udziałów poprzez zapłatę uczestnikom postępowania ustalonych ostatecznie w postępowaniu apelacyjnym kwot, aczkolwiek nie został uzasadniony przez Sąd pierwszej instancji, jest jednak prawidłowy. Należy zwrócić uwagę, iż wniosek w sprawie wpłynął do Sądu w dniu 4.09.2007r. Od początku Skarżąca wносиła o przyznanie jej spadkowego gospodarstwa rolnego z uwzględnieniem jego najbardziej wartościowych nieruchomości (uwzględniając również zmiany wniosku w tym zakresie, k: 445). Należało zatem wziąć pod uwagę, iż wartość nieruchomości oraz ruchomości jakie obejmował wniosek, a które składały się na majątek spadku, przy takim określeniu przez uczestniczkę postępowania sposobu zniesienia współwłasności będzie powodował konieczność wyrównania wartości przyznaných składników majątku. Oczekiwanie, iż spłata spadkobierców zatem, w tych warunkach, zostanie odroczone na kolejne lata (jak wnosi skarżąca kolejne trzy) nie znajduje uzasadnienia. Sąd dokonując podziału spadku bierze pod uwagę również interesy pozostałych uczestników postępowania nie tylko skarżącej - obowiązanej do spłaty. Należy podkreślić, iż Skarżąca przez cały okres trwania postępowania z wyłączeniem uczestniczki postępowania M. M. (1) korzystała z całości majątku spadku. Nie było przeszkód by w toku procesu doszło pomiędzy uczestnikami postępowania do ustaleń, które doprowadziłyby do współkorzystania z nieruchomości należących do spadku lub rozrządzenia nimi stosownie do udziału w spadku. Dalsze odroczenie rozliczenia majątku spadku po 10 latach od śmierci spadkodawcy nie znajduje uzasadnienia.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. apelacja we wskazanym zakresie podlegała oddaleniu.

Sprostowaniu na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. podlegało zaskarżone postanowienie w pkt III, w którym na skutek oczywistej omyłki błędnie zostało wpisane imię uczestnika postępowania „M.” zamiast „J.”.

Koszty postępowania stosownie do treści art. 520 § 1 k.p.c. obciążają uczestników postępowania stosownie do ich udziału w tym postępowaniu. W orzecnictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, iż w sprawach, których przedmiotem jest podział majątku, samo występowanie sporów pomiędzy współwłaścicielami, co do składników majątku, ich wartości i sposobu ich podziału, oraz co do innych kwestii częściowych, nie oznacza, iż zachodzi pomiędzy uczestnikami postępowania sprzeczność interesów. Sam fakt, iż strony zmierzają do podziału majątku w sposób, jaki uznają za najkorzystniejszy dla siebie i mają odmienne w tym zakresie stanowisko, nie oznacza, iż konieczność rozstrzygnięcia tychże sporów ma wpływ na ocenę celu postępowania, jakim jest wyjście ze stanu współwłasności, a w tym zakresie interesy uczestników postępowania działowego pozostają wspólne i niesprzeczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013r. II CZ 28/13, z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CZ 30/12, z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 13/12, z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ 46/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 88, z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ 47/11, z dnia 16 września 2011 r., IV CZ 40/11). Postępowanie w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym odrębnie reguluje zasady orzekania o kosztach postępowania – co do zasady nie ma podstaw do zastosowania zasad przewidujących udział w ponoszeniu kosztów procesu stosownie do jego wyniku (por. postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2012r, IV CZ 13/12). Bezzasadne zatem pozostają wnioski uczestników postępowania w zakresie kosztów postępowania zarówno przed Sądem pierwszej instancji jak i przed Sądem Odwoławczym.

Koszty zatem w oparciu o treść art. 520 § 1 k.p.c. obciążają uczestników postępowania stosownie do ich udziału w postępowaniu. Wykonanie opinii biegłych w sprawie pozostawało w interesie uczestników postępowania. Były one niezbędne dla ustalenia składu i wartości spadku. Ogółem koszty wykonania opinii w sprawie do kwota 38.723,84 zł,

z tego koszty opinii, w których uwzględniona została nieruchomość - przedmiot wniosku wnioskodawczyni to kwota 24.634,31 zł. Zasadnym pozostawało zatem, mając na uwadze, iż nieruchomość ta stanowiła jedną z 10 wycenianych, iż 1/10 tych kosztów powinna ponieść wnioskodawczyni tj. kwotę 2.463,43 zł. Ponieważ została zwolniona od kosztów sądowych ponad kwotę 1.000 zł to jej udział w ponoszeniu tych kosztów w pozostałym zakresie poniósł Skarb Państwa. Jednakże koszty sądowe obciążające pozostałych uczestników postępowania powinny zostać o tę kwotę pomniejszone do kwoty 36.260,41 zł (38.723,84 zł – 2.463,43 zł). Uczestnicy postępowania zatem obowiązani są ponieść koszty sądowe w kwotach po 12.086,80 zł. Stąd zmiana zaskarżonego postanowienia w pkt XVII.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono również na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. oddalając wnioski o przyznanie tych kosztów.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

(...)